

neq; ratione naturali se fundant. illos habeo suspectos. superstitiosos. repellendos. **Q**uertat dñs a me xpiano seruo suo. vt velim abnegare fidē suā. vel in eius legem q̄ modolibet peccare. p̄ quocūq; cōmodo tēporali consequēdo. siue sit sanitas. corpis. siue victoria in bellis. siue opulētia in diuitijs. Non enī nego talia q̄q; deo pmittente. puenire ministerio demonū et hoim eis deditōrū. sicut magi pharaonis multa fecerunt similiter ad moysen. Sed nō est bonū mihi relinq̄re baptisma. meū fidē meā. legē meā. etiā vsq; ad mortem propitius sit mihi deus Amen. **¶** Finis

¶ Sequitur tractatus eiusdē cōtra superstiosas diez obseruationem. presertim Innocentium similiter Augduni compilatus.

Quap̄t apostolus eos qui dies obseruabāt et annos. quales multi sunt. qui dies egypcios putant infaustos. uno z diē innocētuz per totū anni circulū pestiferū esse credūt. **C**ōtra q̄s fit talis argumētatio. Si dies innocētū dicat infortunatus vel infaustus ad aliq̄d inchoandū. z aliq̄ dies sequēter p̄ totū annū similiter situati. oportet dare cām radicalē hui⁹ infortunij. qz nullus effect⁹ est sine causa faciēte. Sumet ergo cā altero modoz sequētū. sufficiens diuisione. **P**rimo vel ex dispositiōe siderū fm astrologiā. **S**ecūdo vel ex dispositiōe corpoz inferiorū fm medicinā. **T**ertio vel a formali cōditiōe seu a tota specie fm naturalē pbhiam. **Q**uarto vel ex dispositiōe morū fm moralē disciplinā. **Q**uinto vel ex diuina ordinatiōe fm theologiā. **S**exto vel ex demonū actōe fm artē magi cā. **S**eptimo vel ex scōz innocētū merito seu opatiōe fm religionē xpianā. **O**ctauo vel ex obseruatiū fantasia vel imaginatiōe q̄ allegat expiētiā. **S**z nulla eāz istarū sufficiens est. aut rationabilis. vt hec ponatur obfuario. nec oēs sil. **T**alis ergo obseruatio vana ē z reprobāda. **E**t primo de

q̄nq; priorib; causis arguit p̄ indirectū z p̄ locum ab auctoritate. q̄ dari non possint.

Un si det cā p̄ astrologiā. Interrogādi sunt astrologi. z inuenitur h̄ esse contrariū suis regulis atq; principijs. qm̄ astrologi variāt sua iudicia fm varietatē horoscopi. id est dispositiōis siderum. ita q̄ nō possit confici almanach vniforme p̄peruū. **Q**uia dies lune exēpli grā q̄ mō est indisposita vel infausta fm reglās eoz. si etiā erūt vere. erūt hebdomada sequēti dispositiōis alteri. **A**t tēto maxime q̄ in eis q̄ cōcernunt arbitrij libertatē. alia nō imponūt necessitatē. **J**uxta dictū Ptolomei q̄ sapiēs dñabit astr.

Et hec ratio fieri solet efficaciter cōtra signationē q̄ repit in kalēdarijs. de dieb; egypciacis seu periculosis. **C**ōsequēter per locum ab auctoritate sic argueretur. de medicis. sic de philosophis naturalibus. sic de philosophis moralibus. sic de theologis. **N**am cuiuslibet experto in sua arte vel scientia magis credēdum est. q̄ idiotis z inscijs. **N**ec oportet satagere ad reparatiōē subtilem p̄ principia predictarū scientiarum. cōtra tales inexpertos. quia nec intelligerent nec assentirent. **S**i autem credere nolant edocis gratis errant. et vltro se seducunt.

Superest igitur discurrere p̄ alias tres causas. et primo de actiōe demonū. **S**i aliter legeret q̄ causant infortunium hoc manifeste vergit in idolatriam. si querantur placari per nihil agendum. tanq̄ plus in hoc timeantur q̄ deus ip̄e et sancti sui. **R**ursus quia non in his tantum diebus sed assidue. sicut dicunt petrus et paulus. aduersarius noster diabolus. circūit querēs quē deuozer. cui resistendum est fortiter in fide non in vana superstitione. **P**reterea deducunt sacri doctores precipue Augusti. tales agere illicite. et contra baptismalem sanctitatē. ita q̄ euenit iam baptisatis per tales obseruationes. illud de euāgelio. **D**ū immundus spūs exierit ab homine. scz in baptismo. sequitur q̄ reuertens adducit se p̄tem spiritus nequiores se. et fiunt nouissima hominis illius qui eos recipit. peiora prioribus. **M**elius est enim veritatem non agnoscere q̄ post agnitionem peruerse viuere. eamq; factis aut verbis abnegare. **R**ursus attendatur hic nullam diem esse que non plena sit infortunijs. nūc istorum nunc aliorum. pro quibus tñ non est dies qlibz euitandus aut timēd⁹. s; hoim

Contra superstitiosam

infelicitas vel miseranda est / vel culpada qz opatiões male faciūt / iuxta vbu augu. malos dies Deniq; nihil ē fallaci? stulti vulgi traditōib; q; vt sepi? faciūt de nō cā causas **E**xempli gratia p̄cipitabit aliqs ab equo effreni / z indomito / in via lubrica / vel i flumine summerget. cōfestim vulgares vt audierint / assignabūt hmōi infortunij cās diuersi diuersimode / q; tñ nullaten? cause sūt huius causus / **D**icet vn? q; i exitu domus obuiū habuerat vnū cattū vel leporē. vl? q; in egressu hospitij offenderat pedes / vel q; manecamisiā euersam induerat. aut calci? dexter p sinistro accept? fuerat. qd signū cesar augustus sibi reputabat infauitissimū. **D**icet ali?. **E**go sic somniauerā. **E**rocitabat coru? sup tectū / aut bubo cū stridore superuolitauerat. vel gallus p̄ter horā voces dederat. **D**icet ali?. **E**cce mala dies erat / et infortunata / vel egra. **D**icet ali?. **L**una q̄ta erat vel septima. aut sol i ortu / nubib; obuoluit? palluerat. aut stella decidēs p aeres micauerat. **U**el sicut apō comicū legit. **I**ntrōiit in edes ater alien? catt?. anguis p impluuium decidit. **D**e teglis gallina cecinit **I**nterdixit ariol? aruspex (supple vel astrolog?) vetuit añ brumā noui negocij aliqd incipe. **A**lij vero traducēt ad mores. dicentes hoi tali non poterat bñ p̄tingere q; sic z sic egerat. vel rapiendo bona vicinorū. vel fraudādo. vel blasphemādo. aut qm̄ ex iniustis aut reprobis parētib; traxerat originē. **L**ongū esset oīa psequi. q; fallūtur et fallūt homines inducētēs p se expientia. q; si certā z fundāt confictiões inanes et falsas

⌘ **S**i aut allegēt altera cā q; ppter rationē occisiōis innocētū puenit istud infortunium i tali die / nedū in proprio z solo festo / sed psequēter p totū annū. **I**stud caret ratione. alioq; theologij z viri religiosi atq; deuoti deberēt istā obseruatiā magis cognoscere z custodire. cui? opposituz inuenit qz disuadet illā reprobāt z irridēt. **D**icūt p̄terea q; hoc agere nō cedit in honorē dei / vel scōz innocētū / vel ad salutē corporalē aut spūalem. sed vergit ad cōtumeliā dei z sanctorū innocētū z p̄niciē corporū z animarū. **R**ursus talis honor magis debere si eēt rationabilis dño nrō **J**esu xpō / z gloriofissimē matri sue / i suis z p suis festiuitatib; q; in festis innocētū. **R**elinquit ergo p eā octaua z vltima. q; talis obfuiatio p̄tingit / vel tenet / vel exercet / ex sola hoim fantasia

tione z melācolica imaginatōe. **E**t hec fantasiatio supstitiosa z corrupta puenit i hac materia sic z i mille. amo i mille milib; alijs similib; / ex varijs seductiōib; / seu corūruptela multiplici virtutis fantastice in hominib; / tam ex lesiōe intrinseca cerebri / sic testant medici q; infinite sunt spēs melācolie / sicut in somniatib; ita frequēter i vigiliatib; z semidormiētib; z manifeste in multis egritudinib; **P**rouenit rursus hec lesio ab intrinseco / iusto dei iudicio p̄mittere / p dia/bolicas illusiões / sicut p auctoritates et bystorias posset introduci. **S**unt p̄terea cause p̄ticulares aliq; tā p̄se q; p accidens q; tales fantasias z supstitiões z putyulgo dicunt forcerias / causant aut nutriūt / q; oēs ad duas radices p̄missas p̄it trahi. **P**roueniunt enī hmōi false credulitates z cōfictē obseruatiões q; q; **P**rimo ex demonū suggestiōe z illusiōe / ad aniaz dānationē / et fidei xpiane subuersiões. z scōz infamatōes. **U**el scō ex gētiliū z paganorū z aliorū infidelitū derelicta in p̄ncipio p̄uersiōis ad fidē xpī supstitiōe. **U**el tertio ex poetarū cōfictiōe. **U**el quarto ex magicorū maligna traditōe. **U**el q̄nto ex fomitis originalis corruptiōe. sic in vi p̄cupiscibili. ita et i rationali. **U**el sexto ex fantasie vl? imaginatiue virtutis debilitatōe. **L**ui? signū est q; vetule pueri puelle z idiote p̄iores sūt ad tales supstitiões credēdas vel obseruandas. **U**n ortū habuit illud de vetulis epistheton. **A**ctule sortilege. gallice vielles sortiers. **J**uxta qd vn? p̄dicās aliq; corā rege et nobilib; dixit. **S**olebat inq; appropate dici vielles sortiers. videāt dñi nobiles / ne trahāt ad se vt dicant gallice nobiles sortiers / nobiles sortilegi. **E**t q; vidit testimoniū phibuit. **A**ttēdendū illud psalmiste ad dñm. **I**n manib; tuis sortes mee. **Q**ui dat p hoc intelligi. nō i supstitiōib; z sortilegijs huiusmodi fictis et plerūq; noxijs / esse cōfidendū. **R**etrahūt enī spem a deo. suspitionib; occupāt. in morib; inq; etāt / obsunt aliq; reipublice / z viā ad hereses aperiuūt **U**el septimo prouenit hec corruptio iudicij rationis / ex p̄mēua a puero p stultas matres et nutrices enarratiōe. **D**electant enī dicere fabulas amirabiles. z puerilis eras imbuta talib; vit repellit. qz quod noua testa capit iueterata sapit. **U**el octauo ex hūa no tione. z diffidētia dñi auxiliij / z curiosa sciēdi fusa libidie sic patuit i saul / z in alijs

sine numero. **U**el nono ex supba p̄sumptione hoīm / q̄ volūt reputari scire mirabilia / r̄ despiciūt eruditos in scientiis / r̄ inducūt p̄ autoritate quicq̄d imaginant̄ / r̄ maxime si fuerit ī terris longinq̄s / et audierint stulticias aliar̄ sectar̄ aut hoīm sibi similiū. **U**el decimo ex certa r̄ excogitata fictione / ad fallēdū alios / r̄ irridēdū / quē ad modū fit apud aliq̄s pueros scolasticos v̄t alios trufatores. **U**el v̄ndecimo ex lectione quāndā romācioz / id ē libroz cōpositoz ī gallico / q̄si poeticoz de gestis militaribz / in q̄bz maxima p̄fabulosa est / magis ad ingerēdū quāndā nouitate r̄ amirationē q̄ vitatis cognitōez. **U**el duodecimo ex inobediētia ad diuinā legē / r̄ ex modica ei⁹ reuerētia vel cognitōe. **C**ui⁹ signū est q̄ tales supstitiosi cit⁹ crederēt verb̄ vel scriptis / vel narratiōibz fabulosis quāntūlibz ī apparētibz q̄ diuine auctar̄ r̄ suis doctoribz / imo r̄ facili⁹ inducunt difficilia valde opari / v̄t ī ieiuniis r̄ certis oratiōibz r̄ certis votis / put dicūt vota sc̄te katherine q̄ possent induci fuare legis xp̄iane facilia / sicut sunt ieiunia p̄ ecclesiā instituta / q̄lia oīa citius frāgerēt / q̄ dimitterēt suas supstitiōes longe difficiliōres / q̄ nec v̄tiles sūt s̄z in dānationē aīaz / r̄ sepe corporoz vergūt / q̄ p̄ter rea faciūt r̄ accersit infortuniū / sicut d̄r q̄ imaginatio facit casuz. **P**rosus vnū p̄ talibz est salubz r̄ remediū / credere peritioribus r̄ eis q̄ ī lege dei recte viuunt et docēt / alioq̄n talibz put supra tāgebat sūt icassuz ratiocinatiōes / r̄ portabūt iudiciū suū **S**z v̄tinā soliq̄m volūtariē se seducūt / et alios secū trahūt / put vn⁹ p̄ncipiū tpe n̄ro. dū in duceret v̄t q̄reret p̄siliū a sapiētibz / q̄s sciebat eē tales r̄ sibi beniuolos / v̄tū licite essent supstitiōes q̄s exercebat r̄ credebat **R**espōdit. **C**ur inq̄rerē a talibz. **E**go ei scis q̄ discōfulerēt mibi / ego t̄n sic agere r̄ sic credere penit⁹ disposui / nec omittā. **E**t in hac infelicitate posit⁹ r̄ p̄uētus morte repētina destitit / velle / nollet. **N**ūc agnosces q̄m odit d̄ns obfuātes vanitates supuacue **E**t ecōtra. **B**ūis vir cur⁹ ē nomē d̄ni spes ei⁹ / r̄ n̄ resp̄i. in vani. et infanias fallas.

Finit

Ite ab eodē cācellario. viij. decembris. 1428. **A**ugduni. aduersus doctrinam cuiusdā medici delati in mōte pessulano / sculpetis ī numismate figurā leonis cū certis caracteribz / p̄ curatōe renū r̄c. aliō opusculū

Quius est imago hec et superscriptio. **C**ōformiter ad casum p̄positū de leonis imagine pro curatione renū / dicuntur duodecim

propositiōes cum additis que sequuntur.

Prima propositio. **I**maginū q̄ astrologice noiant̄ fabricatio r̄ vsus / suspect⁹ est plurimū de supstitiōe / et idolatria / seu magica obseruatiōe / patebit̄ ex sequentibus.

Secūda propositio. **I**maginū hmōi fabricatio r̄ vsus / rationabiliter p̄hibet⁹ ē p̄ sacros doctores r̄ ecclesiā **T**ertia propositio. **I**maginū hmōi fabricatores p̄nt r̄ debēt p̄ suos superiores p̄hiberi / inq̄ri r̄ culpari / r̄ si parere noluerit / dēnari / nō obstātibz palleatis allegatiōibus suis sub titulo sub titulo astrologie / maxime q̄m nō sūt huius sc̄ie multū periti / fm terminos / a veris astrologis / nō idolatris cōstitutos. **P**onunt ad istarū p̄positionū declaratiōē q̄sdā regule fundamētales. **E**t est quarta propositio in ordine. **O**mnis obseruatio cuius effectus expectatur aliter / q̄ p̄ rationē naturālē aut p̄ diuinū miraculuz / debet rationabiliter reprobari / et de pacto demonū expresso vel occulto vebemēter haberi suspecta. **S**ic determinauit tpe n̄ro sacra theologie facultas parisiē / vniuersitatis.

Propositio quinta. **O**is obseruatio quātūcūq̄ sc̄ta r̄ salubris videat̄ in decez aut viginti aut centū p̄ticulis / si habeat vnū cā p̄ticulā de idolatria / vel de heresi / vel de apostasia suspectā aut infectā / debet tota suspecta r̄ infecta reputari / nisi fiat manifesta separatio p̄ciosi a vili.

Propositio sexta. **O**is obseruatio p̄ticularis sup effectibz mirabilibz r̄ extraneis sub titulo verarū artū palliata / debet examinari ex circūstantiis libroz r̄ autorū q̄ obfuatiōez hmōi p̄ticularē tradiderūt.

Ponunt p̄sequēter p̄positiōes seu regule ad declaratiōez p̄missorū / r̄ ad p̄ticularē applicatiōē sup imagine leonis de q̄ fit inq̄sitiō. **E**t est prima / septima in ordine. **C**aracteres seu figure vel l̄re nō h̄nt vel sortiunt̄ ex cā pure naturali r̄ corporali efficaciam / sicut nec entia mathematica / cuiusmodi sunt figure r̄ characteres sunt de potētis actiuis / et in eis fm p̄hm nō est bonū neq̄ finis. **P**ropositio octaua. **C**aracteres seu figure vel l̄tere non h̄nt de ratiōe sua q̄ ordinēt̄ ad aliq̄s effect⁹ nisi mediāte ratiōali vel intellectuāli suba **S**ignificare enī ē rē ī intellectu p̄stituire.